

Sygn. akt V U 22/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 marca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Kaliszu V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie :

Przewodniczący SSO Marzena Głuchowska

Protokolant Barbara Wypych

po rozpoznaniu w dniu 25 marca 2014 r. w Kaliszu

odwołania M. W.

od decyzji Nr (...) Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 25 listopada 2013 r. Nr (...) - (...)

w sprawie M. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

przy udziale zainteresowanej W. K.

o ustalenie ubezpieczenia

1. Zmienia zaskarżoną decyzję Nr (...) Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 25 listopada 2013 r. znak (...) - (...) i ustala, iż zainteresowana W. K. podlegała ubezpieczeniu pracowniczemu z tytułu zatrudnienia w (...) od dnia 3 czerwca 2013 r. do dnia 22 stycznia 2014 r.,
2. Oddala odwołanie w pozostałym zakresie.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 25 listopada 2013 roku znak (...) - (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. stwierdził, iż W. K. nie podlega od dnia 3.06.2013 r. do nadal. ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu, z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w firmie (...) wobec stwierdzenia, iż umowa o pracę została zawarta w celu uzyskania uprawnień do korzystania ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych i służyła obowiązkowi obowiązujących przepisów prawa.

Od powyższej decyzji odwołanie wniósł M. W., wnosząc o jej zmianę i ustalenie, iż W. K. podlega ubezpieczeniu pracowniczemu od dnia 3.06.2013 r. do nadal.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. wniósł o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Kaliszu wezwał do udziału w sprawie jako zainteresowaną W. K..

Sąd I instancji poczynił następujące ustalenia faktyczne.

W. K. urodziła się dnia (...) Zamieszkuje w P.. Ukończyła liceum handlowe oraz Akademię (...) Przed spornym zatrudnieniem W. K. zatrudniona była w (...) sp z o.o. W trakcie tego zatrudnienia odwołująca pobierała zasiłki chorobowe od 01.06.2011 r. do 09.01.2012 r., zasiłek macierzyński w okresie od 10.01.2012 r. do 25.06.2012 r., a od 27.08.2012 r. do 31.05.2013 r. przebywała na urlopie wychowawczym. Umowa o pracę zakończyła się wobec nadejścia okresu, do którego była zawarta. Wcześniej zainteresowana wykonywała zatrudnienie w okresach: 08.2003-07.2005 r. - handlowiec, 05.2006 r. - 08.2006 r. - recepcjonistka, 09.2006 r. - 12.2006 r. - ratownik (...), 12.2006 r. - 09.2007 r. - kasjer, 09.2007 r. - 02.2008 r. - handlowiec, 03.2008 r. - 31.05.2011 r. - (...) Sp. z o.o. - referent biurowy, specjalista sieci detalicznej. Zainteresowana urodziła pierwsze dziecko styczniu 2012 r. Do maja 2013 r. korzystała z urlopu wychowawczego. W razie nieobecności zainteresowanej w domu, dzieckiem opiekowała się sąsiadka, której nazwiska odwołująca nie potrafi podać. Mąż odwołującej od lipca 2013 r. stracił pracę. Obecnie prowadzi własną działalność gospodarczą.

(dowód: częściowo zeznania odwołującego i zainteresowanej)

Odwołujący M. W. jest lekarzem weterynarii. Od dnia 01.04.2001 r. prowadzi działalność gospodarczą. Działalność ta polega na prowadzeniu leczenia zwierząt oraz prowadzeniu dystrybucji preparatów witaminowych francuskiej firmy (...). Preparaty witaminowe odwołujący rozprowadza po całej Polsce: do hodowców drobiu, sklepów zoologicznych, innych osób zajmujących się hodowlą zwierząt. Odwołujący z tytułu działalności osiągnął przychody wynoszące w 2013 r. - 816374,15 zł, a dochód 73496,96 zł, natomiast w styczniu- lutym 2014 r. przychód - 164684,05 zł i dochód 49386,14 zł. Przychody odwołującego w 40 % pochodzą z usług związanych z leczeniem zwierząt a w 60 % z dystrybucji preparatów. Odwołujący jest rencistą, ma także orzeczoną niepełnosprawność w stopniu umiarkowanym po wypadku w (...).

M. W. zatrudniał pracowników: M. D. od dnia 28.10.2006 r. w wymiarze całego etatu na stanowisku akwizytor, za wynagrodzeniem najniższym przez okres około roku, A. R. w wymiarze 1/4 etatu na stanowisku pracownika biurowego- sprzedawcy za wynagrodzeniem najniższym, ale przez krótki okres, K. D. od dnia 01.01.2011 r. przez okres roku w wymiarze 1/4 etatu na stanowisku pracownika biurowego, przedstawiciela handlowego za wynagrodzeniem najniższym, w 2012 r. i obecnie J. S. jako pracownik biurowy i przedstawiciel handlowy w wymiarze 1/4 etatu za wynagrodzeniem najniższym. Co do tej osoby odwołujący planuje od kwietnia 2014 r. powiększenie wymiaru czasu pracy i zakresu obowiązków co do wykonywania pracy przedstawiciela.

(dowód: częściowo zeznania odwołującego, dokumenty PIT, bilans z księgi przychodów i rozchodów)

W dniu 03.06.2013 r. W. K. i M. W. - firma (...) sporządzili umowę o pracę na czas określony od 03.06.2013 r. do 02.09.2013 r. na stanowisku - przedstawiciel handlowy w wymiarze całego etatu za wynagrodzeniem 2200 zł miesięcznie brutto. Następnie w dniu 03.09.2013 r. strony sporzystały umowę o pracę na czas nieokreślony od dnia 03.09.2013 r. na takich samych warunkach. Określono zakres obowiązków zainteresowanej: pozyskiwanie klientów, tworzenie baz danych, obsługa zleceń. Praca zainteresowanej miała polegać na kierowaniu ofert do potencjalnych klientów, ich wyszukiwaniu, kontaktowaniu się z nimi, zaznajamianiu klientów z preparatami i kierowaniu ich do odwołującego. Zainteresowana nie miała informacji, którzy klienci zakupili preparaty. Także odwołujący nie ma orientacji, których klientów pozyskał w wyniku działań zainteresowanej. Zainteresowana dowiedziała się o pracy od znajomych i przesłała M. W. CV. Odwołujący wybrał zainteresowaną z uwagi na jej doświadczenia w pracy przy sprzedaży produktów. W określonym przez strony wynagrodzeniu, według ich ustaleń, mieścił się także zwrot wydatków odwołującej: koszt telefonów, koszty przesyłek.

Sporządzone zostały listy obecności, listy płac, kwestionariusz osobowy, karta szkolenia wstępnego. W. K. przedstawiła zaświadczenie lekarskie o zdolności do pracy z dnia 03.06.2013 r. W. K. została zgłoszona do ubezpieczenia społecznego. Zainteresowana przedstawiła maile z 15.07.2013 r., 17.07.2013 r., 18.07.2013 r., 19.07.2013 r., 25.07.2013 r., 12.08.2013 r., 23.08.2013 r., 26.08.2013 r., 05.09.2013 r., dotyczące oferowania klientom preparatów witaminowych.

(dowód: listy płac, zaświadczenie lekarskie, częściowo zeznania zainteresowanej)

W związku z ciążą W. K. pozostawała pod opieką lekarza A. F.. Ciąża została stwierdzona w dniu 29.05.2013 r. W toku badania w czerwcu 2013 r. u odwołującej stwierdzono plamienie. W sierpniu 2013 r. odwołująca zgłaszała dolegliwości w związku z ciążą. Przed porodem zainteresowana przedstawiała zwolnienie lekarskie od 11.09.2013 r.

Dziecko urodziło się w dniu (...)

(dowód: historia przebiegu ciąży)

Sąd odmówił wiary zeznaniom odwołującego i zainteresowanej w części dotyczącej nawiązania stosunku pracy na czas nieokreślony na podstawie umowy o pracę z dnia 03.09.2013 r. i to z przyczyn wskazanych niżej.

Zgodnie z art. 6 ust 1 pkt.1 i art. 13 pkt.1 ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137 póź. 887 z późn. zm.), obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnym, rentowym, chorobowym i wypadkowym - podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami w okresie od nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania.

Stosownie zaś do treści art. 1 ust 1 ustawy z dnia 25.06.1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. Nr 60 póź. 636 z późn. zm.) osobom tym, w razie choroby lub macierzyństwa, przysługują świadczenia pieniężne na warunkach i w wysokości określonych ustawą.

W myśl art. 4 w ust 1 i 2 ustawy zasiłkowej ubezpieczony podlegający obowiązkowo ubezpieczeniu nabywa prawo do zasiłku chorobowego po upływie 30 dni nieprzerwanego ubezpieczenia chorobowego.

Zgodnie z treścią art. 83 kc w związku z art. 300 kp nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Złożenie oświadczenia woli dla pozorów oznacza, że osoba oświadczająca wolę nie chce, aby powstały skutki prawne, jakie zwykle prawo łączy ze składanym przez nią oświadczeniem. Inaczej mówiąc strony niejako udają, że dokonują jakiejś czynności prawnej np. zawierają umowę o pracę.

Okoliczność, iż strony sporządziły umowę o pracę, nie stoi na przeszkodzie uznaniu, iż działanie stron w sytuacji gdy wiadomo było, iż odwołująca w krótkim czasie będzie chciała korzystać ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego, jest sprzeczne z zasadami współzycia społecznego. Nie można wyrazić akceptacji dla nagannych i szkodliwych społecznie zachowań, stanowiących przejaw szerszego zjawiska wyłudzenia świadczeń z systemu ubezpieczeń społecznych, polegającego na zawieraniu umów na korzystnych warunkach na krótki okres przed zajściem zdarzenia rodzącego uprawnienie do świadczeń z ubezpieczenia społecznego i to w wysokości ustalonej od wygórowanego wynagrodzenia za pracę.

ZUS ma prawo ocenić sporządzoną umowę o pracę i uznać ją za pozorną, sprzeczną z prawem czy zasadami współzycia społecznego co ma skutki dla ubezpieczonego w zakresie istnienia podstawy ubezpieczenia (por. Wyrok SN, sygn. akt III UK 200/04, opublikowany w Rzeczypospolitej 2005r., Nr 50, str. C-1). Podzielając ten pogląd dodać należy, iż rzeczą przedsiębiorcy jest zatrudnianie pracowników dla realizacji celów gospodarczych z tą działalnością związanych, lecz okoliczności te nie są obojętne dla organu rentowego, gdy ciężar utrzymania ubezpieczonego przerzucany jest na fundusze publiczne. Podobnie wypowiedział się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 25.01.2005 r. II UKN 141/04 (OSNC 2005 Nr.15 /235). O pozorności umowy decydują okoliczności jej zawarcia, cel jaki strony chciały osiągnąć i charakter wykonywanych czynności.

Okoliczność, iż strony sporządziły dokumenty związane zwykle z nawiązaniem stosunku pracy, nie znaczy jeszcze, iż do nawiązania stosunku pracy doszło.

Celem zawarcia umowy o pracę jest nawiązanie stosunku pracy, a więc świadczenie przez pracownika pracy przez określony, dłuższy okres, w zamian za wynagrodzenie.

Pośrednim celem zatrudnienia jest także uzyskanie stażu emerytalnego czy ochrony ubezpieczeniowej na wypadek zajścia ryzyka choroby, wypadku, urodzenia dziecka.

W niniejszej sprawie ocenie podlegać muszą dwie umowy zawarte przez strony: w dniu 03.06.2013 r. i w dniu 03.09.2013 r.

Co do pierwszej umowy stwierdzić należy, iż wywołała ona skutki prawne w postaci nawiązania stosunku pracy na czas określony od 03.06.2013 do dnia 02.09.2013 r. Zainteresowana wykazała, iż mogła świadczyć pracę i że pracę faktycznie wykonywała. Odwołujący miał potrzebę zatrudnienia pracownika i był w stanie tego pracownika utrzymać. Umowa o pracę z dnia 03.06.2013 r. wywołała także taki skutek, iż ponieważ uległaby rozwiązaniu powyżej 3 miesiąca ciąży, uległa przedłużeniu do dnia porodu, czyli do 22.01.2014 r.

Inaczej należy ocenić sporządzenie umowy z dnia 03.09.2013 r. Z zeznań zainteresowanej i dokumentacji lekarskiej wynika, iż zainteresowana we wrześniu nie mogła już wykonywać pracy ze względu na swój stan zdrowia. Odwołująca w dacie sporządzania umowy z dnia 03.09.2013 r. była niezdolna do pracy, stąd umowa ta nie mogła wywołać skutku w postaci nawiązania stosunku pracy na czas nieokreślony. Nie wykazano także aby faktycznie jakaś praca została wykonana.

„Zawarcie umowy o pracę dla pozor (art. 83 k.c. w związku z art. 300 k.p.) lub w celu obejścia prawa (art. 58 k.c. w związku z art. 300 k.p.c.) nie może rodzić skutków prawnych i stanowić podstawy do uznania, że osoba, która zawarła taką umowę podlega ubezpieczeniu społecznemu pracowników.” (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 9.06.2004r. sygn. akt III AUa 485/03 publ. OSA 2005/5/14).

Podkreślić przy tym trzeba, że zarówno przepisy prawa pracy, prawa ubezpieczeń społecznych, jak i przepisy ustrojowe pozwalają tak kształtować elementy stosunku pracy, jaka jest wola stron. Jednakże przestaje powyższa kwestia być tylko sprawą stron nawiązujących stosunek pracy, gdy po uregulowaniu jedno - dwumiesięcznych składek przerzuca się ciężar wypłaty świadczeń na fundusz dysponujący publicznymi pieniędzmi, którymi zarządza ZUS. Nadto podkreślić należy, iż ciąża nie stanowi w żaden sposób przeciwwskazań do zawierania stosunków pracy, wykonywania pracy i korzystania ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego, jednakże nie może być tak iż konstruuje się stosunek prawny pod istniejącą sytuację, nie dla realizacji celu jakim ten stosunek ma służyć a dla osiągnięcia innych celów, a więc uzyskania świadczeń, do których strony tego stosunku nie spełniały warunków.

Z tych względów uznać należy, iż w niniejszej sprawie doszło do zawarcia umowy o pracę z dnia 03.09.2013 r. w celu obejścia prawa i stąd przyjąć należy jej nieważność.

Stąd odwołanie jako zasadne podlegało uwzględnieniu w części dotyczącej podlegania ubezpieczeniu pracowniczemu w okresie od 03.06.2013 r. do dnia 22.01.2014 r. oraz bezzasadne co do podlegania temu ubezpieczeniu po 22.01.2014 r.

Sąd orzekł w myśl art. 477¹⁴ § 1 i 2 kpc.